

BEDÖMARGRUPPENS YTTRANDE Avdelning
Utvärderingsavdelningen

Lärosäte: Örebro universitet
Yrkesexamen: Ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i gymnasieskolan i undervisningsämnet svenska
Samlat omdöme: Hög kvalitet
<p>Sammanvägt bedöms bedömningsområdet Förutsättningar vara tillfredsställande.</p> <p>När det gäller personal finns det hög kompetens inom utbildningsvetenskaplig kärna (UVK) med 4 professorer och 13 lektorer, varav 4 är docenter. Dessutom undervisar 1 doktorand och 6 adjunkter, och merparten av lärarna är tillsvidareanställda, vilket bedömargruppen menar främjar en god kontinuitet. Även planerna för kompetensförsörjning medför stabilitet i utbildningen. Bedömargruppen anser också att lärosätet har en god kompetensförsörjning inom både ämne-teori och ämnesdidaktik. Kompetensen inom litteraturvetenskap och språkvetenskap är en av lärosätets styrkor. Det finns god försörjning av disputerade lärare i språkdidaktik medan det är något svagare när det gäller litteraturredidaktik. Trots svagheten när det gäller litteraturredidaktiken menar bedömargruppen att den teoretiskt vetenskapliga ämnesdidaktiska kompetensen är god, främst genom att lärarkollegiet har en mycket stark samsyn på det som de kallar skolämnet svenska. Den professionsinriktade kompetensen är också god i och med att man rekryterat adjungerade adjunkter och har ett nära samarbete med skolor i regionen, samt genom att flera av lärarna har relativt aktuell ämneslärarutbildning.</p> <p>Utbildningsmiljön utgörs av ett sammanhållet campus, vilket underlättar för möten mellan lärargrupper och ledning. Majoriteten av de undervisande lärarna inom UVK ingår i aktiva forskningsmiljöer med relevans för utbildningen genom att utbildningen bedrivs i nära samverkan med forskning. För inriktningen svenska finns två aktiva forskningsmiljöer, och inom ämnesgrupperna i svenska språket och litteraturvetenskap finns en god kombination av didaktisk forskning och ren ämnesforskning, vilket sammantaget ger en god vetenskaplig utbildningsmiljö för studenterna. Styrkan i lärosätets utbildningsmiljö är alltså den aktuella och utbildningsnära forskningen inom både litteraturvetenskap och språkvetenskap, och inom litteraturredidaktik och språkdidaktik. Bedömargruppen bedömer därmed den vetenskapliga miljön vid lärosätet som mycket god. Även den professionsinriktade miljön är utvecklad med en god samverkan mellan lärosätet och skolor i regionen.</p> <p>Sammanvägt bedöms bedömningsområdet Utformning, genomförande och resultat vara tillfredsställande.</p> <p>Målet om ämneskunskaper för yrkesutövningen, inbegripet aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete, uppfylls. Lärosätet har en genomgående integrering av ämnesdidaktik och ämne,</p>

och övningarna går från teoretiska till praktiska och metodiska på ett systematiskt genomarbetat sätt. Lärosätet uppvisar en god progression mellan de olika delarna i utbildningen när det gäller ämnesmässig progression. Både bredd och djup finns i alla relevanta delar av ämnet, och det finns goda bevis för länken mellan kursmål, och examination.

Målet om vetenskapsteori och forskningsmetoder samt relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet uppfylls. UVK:n är strukturerad på ett sätt så att det är möjligt för studenterna att omsätta kunskap om vetenskapsteori, kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoder samt om relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet med relevans för yrkesutövningen. Det är en klar styrka att undervisningen och examinationerna efterliknar en vetenskapligt grundad och forskande praktik. Detta leder till att form och innehåll, förenas på ett fruktbart sätt och förstärker utbildningens yrkesrelevans, genom att vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet behandlas som en integrerad helhet. Däremot framträder det att kvantitativ metod har lägre dignitet än kvalitativ metod inom UVK och i vilken utsträckning fördjupning i metoden sker beror på hur man arbetar i de olika ämnena. För inriktningen svenska berörs både kvantitativa och kvalitativa metoder. Bedömargruppen anser att målet särskilt uppfylls när det gäller att teoretiska aspekter på ämnet integreras med ett vetenskapligt förhållningssätt och beprövad erfarenhet inom ämnesdidaktik. Uppgifter och examinationer under utbildningens gång säkerställer måluppfyllelse trots att flera självständiga arbeten inte når målet. Ett tydligt utvecklingsområde för lärosätet är att stärka den vetenskapliga fördjupningen. Bland annat rekommenderas lärosätet att se över kriterierna för ett godkänt självständigt arbete för att stärka hur målet säkerställs. Bedömargruppen anser sammantaget att utbildningen i sin helhet möjliggör och med viss tveksamhet säkerställer måluppfyllelse.

Målet att kritiskt och självständigt tillvarata och reflektera över egna och andras erfarenheter samt relevanta forskningsresultat uppfylls. För UVK finns en relevant vetenskaplig och professionsinriktad miljö, och verksamheten bedrivs så att det finns ett starkt samband mellan forskning och utbildning, i riktning mot det allmänpedagogiska och de didaktiska frågorna. Det finns en gradvis fördjupning och progression under utbildningens gång både inom UVK och för inriktningen svenska, bland annat genom den kontinuerliga kopplingen mellan VFU och högskoleförlagda kurser. Under VFU:n följer man upp den kunskap som studenterna fått genom att läsa kurslitteratur och reflektera över och kritiskt granska den. Studenterna får också reflektera över de olika problem som tagits upp. Bedömargruppen bedömer dock att det finns en svaghet i de självständiga arbetena, för delar av målet, och rekommenderar att lärosätet ser över betygskriterier för ett godkänt arbete. Lärosätet rekommenderas även att undersöka de olika ämnenas relation till UVK och tydligare knyta samman delarna. Bedömargruppen anser sammantaget att utbildningen i sin helhet möjliggör och säkerställer måluppfyllelse.

Målet att tillämpa didaktik och ämnesdidaktik inklusive metodik uppfylls. Bedömargruppen ser det som positivt att begreppet metodik analyseras i relation till didaktik eller ämnesdidaktik. Utbildningen bedöms säkerställa att studenterna efter examination har goda kunskaper om lärandeteorier och elevers kunskapsutveckling tillsammans med didaktisk kompetens, i samklang med vad som krävs i yrkespraktiken. Studenterna får i progression visa att de kan tillämpa sådan didaktik och ämnesdidaktik, inklusive metodik, som krävs för att undervisa i ämnet svenska. Detta sker också under utbildningen genom högskoleförlagda förlagda övningar. Bedömargruppen anser därmed att

det finns en stark koppling mellan teori och praktik i utbildningen samt att studenternas utveckling går från en grundläggande mot en alltmer självständig tillämpning och ett kritiskt förhållningssätt.

Målet att utveckla undervisning och pedagogisk verksamhet för att stimulera varje elevs lärande uppfylls. Det sker främst genom VFU-kurserna där studenterna i progression får visa förmåga att självständigt planera, genomföra och utveckla undervisning. Det sker också under utbildningen genom övningar. I flera högskoleförlagda kurser förekommer examinerande moment som innefattar delen av målet om att planera, utvärdera och utveckla. De krav som ställs i utbildningen på att utveckla den pedagogiska förmågan att stimulera varje elevs lärande och utveckling ökar successivt genom utbildningen och kan beskrivas som en utveckling från att initialt tillsammans med andra (och i viss mån självständigt) ta ansvar för planering, genomförande och utvärdering av undervisning, till att mer självständigt även tillägna sig och uppvisa förmåga att utveckla och kritiskt granska sin egen och andras undervisning och pedagogiska verksamhet. Detta är ett gott exempel på progression och didaktiskt djup som studenten förankrar. Bedömggruppen noterade en variation i hur väl kopplingen fungerar mellan UVK, VFU och de olika ämnena. För inriktningen svenska finns dock en mycket god koppling mellan de uppgifter som görs i kurserna, i både UVK, svenska och VFU, när det gäller planering, genomförande och ledarskap inklusive att på bästa sätt stimulera varje elevs lärande och utveckling.

Målet om bedömningar utifrån relevanta aspekter och hållbar utveckling uppfylls inom utbildningen, och de kurs exempel som synliggör målets efterfrågade områden övertygar bedömggruppen. Bedömggruppen anser att variationen i undervisningen och dess tydliga professionsrelevans skapar goda förutsättningar för studenterna att genom utbildningen uppnå examensmålet och utveckla den förmåga att göra de vetenskapliga, samhällsliga och etiska bedömningar som eftersträvas. Det framgår också att lärosätet betona värdegrundsaspekter i samband med kurserna i ämnena språk och litteratur.

Bedömggruppen anser att det finns ett mycket aktivt arbete med jämställdhet som genomsyrar hela utbildningen. Utbildningen gör det möjligt för studenterna att utveckla förmågan att beakta, kommunicera och förankra ett jämställdhetsperspektiv i den pedagogiska verksamheten. Jämställdhetsperspektivet är med i samtliga ämne- och ämnesdidaktiska kurser och det ventileras återkommande på seminarier. Både inom UVK och VFU genomförs en skriftlig uppgift som också examineras.

Det finns ett system på plats med tydlig fördelning av ansvar. Varje år görs programuppföljningar. Den programansvariga ansvarar för att sammankalla till programråd. Kursvärderingarna innehåller standardiserade frågor och en vanlig utmaning är att de automatiskt genererade frågorna i värderingen gäller hela kurser och inte delkurser, vilket leder till lägre svarsfrekvens. Här rekommenderar bedömggruppen att lärosätet ser till att kursvärderingarna blir ett mer användbart verktyg för kvalitetssäkring. Svenskläro-utbildningen arbetar aktivt med kursutvärderingarna och återkoppling sker på olika sätt till studentgrupper. Systematisk uppföljning sker även med studentdialoger och analyser av tentamensresultat. VFU samordnas centralt och efter varje avslutad VFU-period sker en uppföljning av överenskommelsen med skolhuvudmännen. Utvärderingen av VFU i sin helhet sker vart tredje år. Återkoppling sker till skolhuvudmän, lärosätet och studentrepresentanterna, vilket bedömggruppen bedömer att det fungerar. Lärosätet erbjuder också många möjligheter till stöd för studenterna och satsar på studentaktiva arbetssätt, dialoger och i

övrigt god pedagogik för att öka genomströmningen så att studenterna ska genomföra utbildningen inom planerad tid.

Sammanvägt bedöms bedömningsområdet Studentperspektiv vara tillfredsställande.

När det gäller studentperspektivet framkommer tydligt för bedömargruppen att lärosätets hållning är det studentcentrerade lärandet som innebär ansvarstagande och förväntningar om att studenterna tar aktiv del i sina studier. Bedömargruppen bedömer att lärosätet och lärargruppen i svenska arbetar aktivt och systematiskt för att studenterna ska delta aktivt i att planera och förändra utbildningen. Studenterna har också möjlighet medverka på olika sätt i både beredande och beslutande organ samt på formell och informell nivå. Kursvärderingar görs systematiskt. Samtidigt rekommenderar bedömargruppen att lärosätet ser över likvärdigheten i studenternas VFU-placeringar.

Sammanvägt bedöms bedömningsområdet Arbetsliv och samverkan vara tillfredsställande.

Lärosätet har många olika kontakter och projekt med det omgivande skolsamhället. Inom ramen för arbetslivsperspektivet lyfter lärosätet på ett övertygande sätt fram exempel som rör praktiktäna forskning, didaktiska nätverk samt VFU och samverkan inom övningskoleverksamhet. Samverkan är därmed god och bedömargruppen vill särskilt nämna projektet Framtidens lärarutbildning. Bedömargruppen menar att detta tillsammans bildar en god grund för hur vetenskap, teori och praktik kan användas för att problematisera framtida utmaningar för lärarrollen. Samtidigt anser bedömargruppen dock att fler aktörer än skolsamhället kan samverka med lärarutbildningen, vilket är en rekommendation.

Utbildningsvetenskaplig kärna

Bedömningsområde: Förutsättningar

Personal

Bedömning med motivering: *Antalet lärare och deras sammantagna vetenskapliga, professionsrelaterade och pedagogiska kompetens är adekvat och står i proportion till utbildningens volym, innehåll och genomförande på kort och lång sikt.*

Av lärosätets självvärdering framkommer att det finns en hög samlad kompetens och en solid organisation för lärarutbildningen. Bedömargruppen menar att antalet lärare och deras sammantagna kompetens (vetenskapliga, professionsrelaterade och pedagogiska) är adekvat och står i proportion till utbildningens volym, innehåll och genomförande på kort och lång sikt.

Den undervisande personalen består av totalt 24 lärare inom den utbildningsvetenskapliga kärnan (UVK). Av dessa är 13 lektorer (varav 4 är docenter), 4 professorer, 1 doktorand och 6 adjunkter. Av 24 är 17 lärare tillsvidareanställda och disputerade, medan 4 lärare och doktoranden har en tidsbegränsad anställning. Pedagogik är huvudämne och huvudområde för kurserna inom UVK. I självvärderingen och lärartabellen beskrivs vidare att externa föreläsare med specialistkompetens anlitas för undervisning inom specifika områden. Merparten av de tillsvidareanställda lärarna har

högskolepedagogisk utbildning.

Lärosätet beskriver att den pedagogiska kompetensen och professionsrelaterade kompetensen stärks ytterligare av att majoriteten, cirka 80 procent, av de undervisande lärarna har egen lärarexamen med yrkeserfarenhet från skolan, och av dessa har 65 procent ämneslärarexamen. Bedömggruppen menar att den höga andelen disputerade lärare i de utbildningsvetenskapliga kurserna borgar för en undervisning som är gediget forskningsanknuten och studenterna får möta lärare med hög vetenskaplig kompetens.

Utbildningsmiljö

Bedömning med motivering: *Det finns en för utbildningen vetenskaplig och professionsinriktad miljö och verksamheten bedrivs så att det finns ett nära samband mellan forskning och utbildning.*

Aktiva forskare och doktorander undervisar på utbildningen, vilket bedömggruppen ser som en styrka och som positivt för kopplingen mellan forskning och utbildning. Örebro universitet har på ett övergripande plan en sammanhållen lärarutbildning där flera ämnen läser tillsammans, bortsett från ett fåtal ämnen som musik och idrott. Det är också ett sammanhållet campus, vilket enligt lärosätet underlättar för möten mellan lärargrupper och ledning. I intervjuerna lyfts de tvärvetenskapliga samarbetena fram som viktiga för utbildningsmiljön. Integrationen mellan teori, praktik, läraryrket och forskning beskrivs i självvärderingen som positiv för studenterna, vilket också bekräftades för bedömggruppen under intervjuerna.

Utbildningens 300 högskolepoäng är fördelade på 120 högskolepoäng ämnes- och ämnesdidaktiska studier i första ämnet dit 15 högskolepoäng verksamhetsförlagd utbildning (VFU) är knutna (termin 2 och 5), 90 högskolepoäng ämnes- och ämnesdidaktiska studier i andra ämnet, samt 60 högskolepoäng studier inom UVK dit 15 högskolepoäng VFU är knutna (termin 1 och 10). Två självständiga arbeten om 15 högskolepoäng genomförs under utbildningen. Lärosätet framhåller i självvärderingen och under intervjuerna att studenterna under VFU handleds av utbildade handledare, vilket bedömggruppen noterar som en styrka. En samordnande resurs för lärarutbildningarna är det regionala utvecklingscentrum (RUC) som är knutet till lärosätet. RUC är delansvarig för de didaktiska nätverk där forskare, doktorander, lärarutbildare, lärare och skolledare presenterar och diskuterar skolrelevant forskning och beprövad erfarenhet.

För samtliga utbildningar vid Örebro universitet finns en gemensam överordnad struktur som beskrivs i självvärderingen där institutioner fastställer kursplaner, ansvarar för personal och för att bedriva själva undervisningen. Varje institution har kursansvar, vilket utöver upprättande av kursplaner även omfattar ansvar för utvärdering av kurser och för revidering av kursplaner. Den här strukturen framstår som solid för bedömggruppen, för att tydliggöra konstruktiv länkning.

Majoriteten av de undervisande lärarna inom UVK ingår i aktiva forskningsmiljöer med relevans för utbildningen, som Utbildning och demokrati och SMED, samtidigt som campus Örebro växer och expanderar med nya tjänster. Bedömggruppen ser samarbetet med Stockholms universitet och Humboldtuniversitetet som både intressant och positivt. Ambitionen som lärosätet har är att utveckla och studera hur ett forskningsbaserat arbetssätt kan bli en naturlig del av lärarutbildningen.

Utifrån intervjuerna framkommer en spridning i hur mycket undervisning studenterna får inom de olika ämnena. Bedömggruppen noterar en viss obalans, där vissa ämnen får mycket och andra

betydligt mindre av önskvärt innehåll och fördjupning. Bedömggruppen rekommenderar därför att ledningen analyserar olikheterna, så att likvärdighet mellan de olika ämnena blir uppmärksammade.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat**Måluppfyllelse av examensmål i kunskapsformen kunskap och förståelse**

Bedömning med motivering: *Utbildningen möjliggör genom sin utformning och sitt genomförande, samt säkerställer genom examination, att studenten när examen utfärdas visar fördjupad kunskap om vetenskapsteori samt kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoder, och visa kunskap om relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen.*

Utbildningen är utformad så att kunskap i vetenskapsteori, forskningsmetod samt relationen mellan vetenskaplig kunskap och beprövad erfarenhet behandlas kontinuerligt under utbildningens UVK-kurser (och ämneskurser). Alla studenter genomför den utbildningsvetenskapliga kärnan (UVK) från den första terminen, och ett av syftena är att studenterna ska möta skolans värld i ett tidigt skede i utbildningen. I självvärderingen beskrivs en tydlig struktur av verksamheten inom UVK, vilket var ett intryck som förstärktes under intervjuerna för bedömggruppen. Studenterna skriver texter av vetenskaplig karaktär under UKV-kurserna, använder begrepp och teorier, resonerar om relationen mellan forskning om skolan, lärares yrkeserfarenhet, tyst kunskap och så vidare. Det finns en tydlig koppling till examensmålen och i självvärderingen beskriver lärosätet de innehållsliga perspektiven väl. En stor del av forskarna i pedagogik deltar i undervisningen inom UVK. Studenterna möter aktuell forskning genom att läsa och diskutera vetenskaplig litteratur. Det finns alltså ett nära samband mellan forskning och utbildning, finner bedömggruppen. Lärosätet visar i självvärderingen exempel på ett högskoledidaktiskt forskningsprojekt där studenter är deltagare och prövar olika forskningsbaserade metoder och undervisningsformer.

Examinationsuppgifterna har stor variation, vilket är ett gott exempel enligt bedömggruppen. Däremot tolkar bedömggruppen att det tycks finnas en ambivalens om kvantitativa metoders betydelse och viktning i utbildningen. Kvantitativa metoder tycks ha lägre dignitet än kvalitativa metoder och beprövad erfarenhet, vilket inte stämmer överens med examensmålets formulering. Studenterna får primärt orientera sig i kvantitativ metod, snarare än tillämpa den praktiskt i skriftliga och praktiska utforskande moment. Den bilden förstärks under intervjuerna, där det framkommer att olika ämnen har olika syn på metodens betydelse för lärarutbildningen och att variation förekommer i hanteringen av metoder. Det bedömggruppen fått ta del av är oroande, eftersom målet ställer högre krav än orientering och även kräver att kunskaperna i målet ska vara fördjupade. Bedömggruppen rekommenderar därför att detta ses över och att eventuella ämnesmässiga diskurser läggs åt sidan för att istället fokusera på den kvantitativa metodens betydelse och förtjänst i lärarutbildningen. Trots påtalade brister anser bedömggruppen att lärosätet i intervjuerna visar en medvetenhet och en vilja till förändring och förbättring.

Måluppfyllelse av examensmål i kunskapsformen färdighet och förmåga

Bedömning med motivering: *Utbildningen möjliggör genom sin utformning och sitt genomförande, samt säkerställer genom examination, att studenten när examen utfärdas visar fördjupad förmåga att kritiskt och självständigt tillvarata, systematisera och reflektera över egna och andras erfarenheter*

samt relevanta forskningsresultat för att därigenom bidra till utvecklingen av yrkesverksamheten och kunskapsutvecklingen inom ämnen, ämnesområden och ämnesdidaktik.

I självvärderingen beskrivs väl hur den vetenskapliga förankringen ser ut i UVK-kurserna 1, 2 och 3, och här bidrar de till progressionen i ämnesstudierna. Det framkommer att studenterna får möjlighet att visa förmåga att kritiskt och självständigt tillvarata, systematisera och reflektera över egna och andras erfarenheter och koppla detta till forskningsresultat. Inom UVK finns en relevant vetenskaplig och professionsinriktad miljö, och verksamheten bedrivs enligt bedömargruppen så att det finns ett starkt samband mellan forskning och utbildning, i riktning mot det allmänpedagogiska och didaktiska frågorna.

I självvärderingen saknas dock fördjupande beskrivningar av hur den verksamhetsförlagda delen av utbildningen (VFU) kopplar till UVK och vikten av studenternas kunskap om relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen i ämnet. Bedömargruppen fick en kompletterande bild på ett mer tillfredsställande sätt under intervjuerna. Det framkommer då att det finns en progression under utbildningens gång med både gradvis fördjupning. I intervjuerna framkommer även att det i programrådet blivit tydligt för lärosätet att de behöver mer kunskap mellan de olika ämnena om deras relation till UVK och tydligare knyta dessa delar samman med särskild förankring i vetenskapsteori och metod.

Bedömargruppen vill rekommendera lärosätet att djupare analysera vilka studentgrupper som har svårt att röra sig mellan de olika kontexterna och mellan ett praktiskt och ett teoretiskt synsätt. Bedömargruppen uppskattar att lärosätet lyfter fram betydelsen av studenternas självständighet och betonar omsättningen av kunskap i handling, samtidigt som det finns krav på att ta del av andras erfarenheter och relevanta forskningsresultat.

Utbildningen möjliggör genom sin utformning och sitt genomförande, samt säkerställer genom examination, att studenten när examen utfärdas visar förmåga att tillämpa sådan didaktik och ämnesdidaktik inklusive metodik som krävs för undervisning och lärande inom det eller de ämnen som utbildningen avser och för den verksamhet i övrigt som utbildningen avser.

Självvärderingen lyfter fram vikten av att studenterna lär sig att visa insikt i, och kunskap om, didaktik, ämnesdidaktik och lärandeteorier med tillämpning i VFU men också andra undervisningsaktiviteter inom lärosätet. I UVK-kurserna ska studenterna visa förståelse för hur olika synsätt på elevers utveckling, lärande och kommunikation får betydelse för undervisningens innehåll samt ämneslärares didaktiska val och konsekvenser. I självvärderingen beskriver lärosätet progressionen med att det i UVK 2 och UVK 3 ställs högre krav och mer genomgående tillämpning av den didaktiska förmågan. I UVK 2 lyfts läroplansteoretiska- och didaktiska perspektiv fram tillsammans med lärarens didaktiska val i ett bredare samhällsperspektiv och att specialpedagogiskt kunna skapa lika möjligheter för elever att utvecklas och lära.

Examinationerna består av skriftliga inlämningsuppgifter, uppsatser, rapporter, seminarier samt opponent- och respondentskap, och är slutligen yrkesorienterade. Lärosätet beskriver i självvärderingen att examinationerna strävar efter att efterlikna den typ av kritiskt utforskande aktiviteter som förväntas ske i yrkesutövningen. I intervjuerna framkommer att lärosätet arbetar medvetet med en variation av examinationer. Bedömargruppen vill ändå tillägga att det är viktigt att de olika examinationsuppgifterna i kurserna är reflekterande utifrån människans olika sätt att lära och

ta till sig kunskap, samt vad det indirekt ger studenterna för medvetenhet om metod och examinationsform.

Didaktik inklusive metodik tas upp och behandlas på ett anpassat sätt med tydliga krav på hur den didaktiska förmågan bör omsättas i en undervisningspraktik. Bedömaregruppen ser det som positivt att begreppet metodik analyseras i relation till didaktik eller ämnesdidaktik (där lärosätet menar att metodiken får en särställning beroende på ämnets undervisningstradition). Utbildningen bedöms säkerställa att studenterna efter examination har goda kunskaper om lärandeteorier och elevers kunskapsutveckling tillsammans med didaktisk kompetens, i samklang med vad som krävs i yrkespraktiken.

Utbildningen möjliggör genom sin utformning och sitt genomförande, samt säkerställer genom examination, att studenten när examen utfärdas visar förmåga att självständigt och tillsammans med andra planera, genomföra, utvärdera och utveckla undervisning och den pedagogiska verksamheten i övrigt i syfte att på bästa sätt stimulera varje elevs lärande och utveckling.

I självvärderingen framkommer att studenten stegvis utmanas att ta ansvar för planering, genomförande och utvärdering av sin undervisning, inte minst i VFU-kurserna men också i högskoleförlagd undervisning, föreläsningar och examinationer. I de angivna kursexemplen tydliggörs de efterfrågade delarna av målet. Progression exemplifieras på ett tydligt sätt via beskrivningar av kursmål, innehåll och examinationer i UVK 1 (VFU 1) i jämförelse med UVK 3 (VFU 4). För att den kunskapen ska komma studenten till del krävs fungerande VFU-placering, menar bedömaregruppen.

I intervjuerna framkommer att likvärdighet inte alltid tillgodosetts, beroende på om studenterna har knutits till en övningsskola eller haft en annan VFU-placering. Det framstår för bedömaregruppen att försöksverksamheten med övningsskolor har haft bättre resurser i form av föreläsningar och utbildade handledare, medan det har varit både högt och lågt i kvalitet när det gäller kommunikation, VFU-utbildade handledare och framförhållning i de traditionella VFU-placeringarna. Av intervjun framgick också att de studenter som genomförde sin VFU i övriga skolor inte hade någon kontakt med lärosätets lärare, ibland inte på flera månader. Bedömaregruppen ser ett behov av att lärosätet bör utvärdera och åtgärda förutsättningarna för alla studenter så att de får den återkoppling, det stöd för reflektion och det sammanhang för sitt lärande som de behöver. Här rekommenderar bedömaregruppen att lärosätet tar ansvar över att VFU ska hålla samma kvalitet oavsett var och i vilket ämne studenterna genomför sin VFU, och att det följs upp i både utvärderingar och samverkan.

För att kunna främja varje elevs lärande, krävs didaktiskt och pedagogiskt stöd och stimulans för att studenterna ska känna sig motiverade, upptäcka sin roll och sitt agerande som lärare och i förlängningen synliggöra eleverna och deras lärande. Bedömaregruppen konstaterar att det råder oklarheter i glappet mellan olika kurser och att utbildningen inte i tillräcklig utsträckning främjar studenternas studiemotivation och lärande eller ger dem ett helhetsperspektiv utifrån utbildningens olika delar. Detta samband är vagt beskrivet i självvärderingen och under intervjuerna.

En central frågeställning bedömaregruppen hade under intervjuerna var hur samarbetet ser ut inom utbildningens UVK, VFU och ämneskurser. Det framkom att det finns en variation i hur väl kopplingen fungerar mellan UVK, VFU och de olika ämnena. Här kan det alltså finnas ett glapp mellan olika utbildningsdelar. Bedömaregruppen ser detta som ett utvecklingsområde och

rekommenderar lärosätet att på djupet kvalitetssäkra dessa nämnda delar för att kvalitetssäkra studenternas lärande.

Måluppfyllelse av examensmål i kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt

Bedömning med motivering: *Utbildningen möjliggör genom sin utformning och sitt genomförande, samt säkerställer genom examination, att studenten när examen utfärdas visar förmåga att i det pedagogiska arbetet göra bedömningar utifrån relevanta vetenskapliga, samhällsrelaterade och etiska aspekter med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna, i synnerhet barnets rättigheter enligt barnkonventionen, samt en hållbar utveckling.*

I självvärderingens kursexempel synliggörs de efterfrågade områdena inom målet, och bedömggruppen anser att målet uppfylls inom utbildningen I kursen UVK 1 behandlas områden som mänskliga rättigheter, barnkonventionen och hållbar utveckling. I kursen UVK 2 behandlas vetenskapsteori, som vetenskaplig grund och vetenskapens roll för och i skolan. UVK 3 har återigen fokus på jämlikhets- och jämställdhetsfrågor samt hållbar utveckling. Av självvärderingen framgår att UVK-kurserna examineras på olika sätt med en för bedömggruppen tydlig anknytning till examensmålets olika delar. De vanligaste examinationsformerna är: individuell skriftlig uppgift, skriftlig rapport, diskussionsseminarier utifrån underlag, hemtentamen, uppsats samt under VFU. Bedömggruppen anser att variationen i undervisningen och dess tydliga professionsrelevans skapar goda förutsättningar för studenterna att genom utbildningen uppnå examensmålet och utveckla den förmåga att göra de vetenskapliga, samhällsrelaterade och etiska bedömningar som eftersträvas.

Jämställdhet

Bedömning med motivering: *Ett jämställdhetsperspektiv beaktas, kommuniceras och förankras i utbildningens innehåll, utformning och genomförande.*

Lärosätet uttrycker i självvärderingen en ambition om att ett jämställdhetsperspektiv ska genomsyra valet av kurslitteratur. Lärare inom lärarutbildningen går en utbildning i jämställdhet som genomförs i form av tre halvdagarsworkshops. I specialpedagogikkursen finns genus representerat genom en aktuell lärare som har det som sitt forskningsområde. Jämställdhetsfrågor tas enligt självvärderingen upp i flera kurser. Både inom UVK och VFU genomförs en skriftlig uppgift som också examineras. Av intervjuerna framgår att lärosätet bedriver ett aktivt arbete med jämställdhetsperspektivet i utbildningen.

Enligt självvärderingen finns det en handlingsplan för jämställdhetsintegrering inom tre utvecklingsområden:

- 1) utbildningens innehåll och genomförande
- 2) forskningens villkor och karriärvägar
- 3) lednings- och stödprocesser.

För områdena specificeras olika utvecklingsbehov och åtgärder, exempelvis att utveckla olika former av kunskapsstöd och pedagogiska metoder för jämställdhetsfrämjande utbildning och forskning.

Bedömggruppen bedömer att utbildningen uppfyller bedömningsgrunden jämställdhet.

Uppföljning, åtgärder och återkoppling

Bedömning med motivering: *Utbildningens innehåll, utformning, genomförande och examination följs systematiskt upp. Resultaten av uppföljningen omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.*

Självvärderingen visar på att det finns en systematik på plats med en tydlig fördelning av ansvar för utbildningen. Varje år görs programuppföljningar och programansvarig ansvarar för att sammankalla till regelbundna programråd. Vid intervjuerna framkommer att återkoppling ges till studenterna. Hur detta går till och om det lett till förändringar är fortfarande otydligt för bedömargruppen.

VFU samordnas centralt och efter varje avslutad VFU-period sker en uppföljning av överenskommelsens efterföljande med skolhuvudmännen. Utvärdering av VFU i sin helhet sker var tredje år. Återkoppling sker till skolhuvudmän, lärosätet och studentrepresentanterna, vilket bedömargruppen bedömer det fungerar.

Det systematiska kvalitetsarbetet inom UVK berör lärosätets kursvärderingar. Vid intervjuerna framkommer en utmaning som rör hur kursvärderingarna genomförs. De automatiskt genererade frågorna i kursvärderingen gäller framförallt hela kurser och inte delkurser, vilket kan leda till lägre svarsfrekvens bland studenterna. Lärosätet lyfter fram att kompletterande delkursvärderingar genomförs genom muntlig dialog och/eller skriftligt på plats under sista undervisningstillfället.

Här rekommenderar bedömargruppen att åtgärder vidtas så att kursvärderingar blir ett mer användbart verktyg för kvalitetssäkring. Här rekommenderar bedömargruppen att åtgärder vidtas så att kursvärderingar blir ett mer användbart verktyg för kvalitetssäkring.

Lärosätet verkar för att studenten genomför utbildningen inom planerad studietid.

Enligt självvärderingen finns studiestöd på plats för akademiskt skrivande och även stöd för stresshantering. Lärosätet beskriver också att stöd för att studenterna ska klara av utbildningen inom planerad studietid finns på flera nivåer. Både självvärderingen och intervjuerna lyfter fram studievägledningen som en viktig komponent i lärosätets arbete för att stötta studenter som kan bli underkända. Stödfunktionen Funka ger individuellt stöd till studenter med dokumenterad funktionsnedsättning.

Vid intervjuerna framkom en genomströmning på 53 procent på ämneslärarprogrammet i sin helhet. Bedömargruppen rekommenderar lärosätet att analyserar vad som påverkar genomströmningen för att tydligare kunna arbeta med frågan.

Bedömningsområde: Studentperspektiv

Studentperspektiv

Bedömning med motivering: *Studenten ges möjlighet att ta en aktiv roll i arbetet med att utveckla utbildningens innehåll och genomförande.*

Utifrån självvärderingen och intervjuerna framkommer att lärosätets utgångspunkt är det studentcentrerade lärandet, som innebär ansvarstagande och förväntningar om att studenterna tar aktiv del i sina studier. Kamrat -och sambedömningar används som metod, vilket bedömargruppen lyfter fram som ett positivt exempel för både studenternas förmåga att kunna arbeta självständigt,

men också för att lära och stödja studenterna att se blivande kollegor som resurser för att arbeta med hög kvalitet och utveckling.

Studenter finns representerade i olika beslutande organ och kursvärderingar görs systematiskt. Lärosätet beskriver i självvärderingen att studenterna därigenom både har formellt och informellt inflytande över sin utbildning. Delkursvärderingar är en form av inflytande som lärosätet provar. Kursvärderingar följs upp både under den pågående kursen och efteråt, även om svarsfrekvensen är låg. Bedömggruppen rekommenderar lärosätet att aktivt arbeta med hur svarsfrekvensen kan bli högre. Studenternas svarsfrekvens är en generell utmaning för många lärosäten och här behövs goda exempel för spridning. Sammanfattningsvis kan sägas att lärosätet inte kan lägga hela ansvaret på studenterna, utan en hög svarsfrekvens ska ligga i lärosätes intresse.

Studievägledning finns också inom verksamheterna. Studenternas psykosociala hälsa varierar enligt uppgifter från intervjuerna mellan olika ämnesprogram. Bedömggruppen anser att det är av yttersta vikt att analysen fångar variationen mellan olika ämnen och att detta regelbundet följs upp. I intervjuerna framkommer också en avsaknad av analys av eventuella anledningar till avhopp från ämneslärarprogrammet. Bedömggruppen ser det som centralt att kvalitetsgranskningen görs även på kurs- och lärarnivå.

Hur studenterna blir synliggjorda i VFU-placeringar är ett utvecklingsområde som bedömggruppen konstaterar behöver kvalitetsgranskas internt. Detsamma gäller likvärdigheten i olika studenters VFU.

Bedömningsområde: Arbetsliv och samverkan

Arbetsliv och samverkan

Bedömning med motivering: *Utbildningen är utformad och genomförs på sådant sätt att den är användbar och utvecklar studentens beredskap att möta förändringar i arbetslivet. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället.*

Enligt självvärderingen har lärosätet genom en nationell försöksverksamhet ett väl utvecklat samarbete mellan skolhuvudmän och övningsskolor. Det finns också pedagogiska nätverk. På lärosätet finns adjungerande adjunkter anställda, vilket bedömggruppen ser som bra för samverkan och kopplingen till skolan och praktisknära frågeställningar. Lärosätet lyfter i självvärderingen fram praktisknära forskning, didaktiska nätverk, den verksamhetsförlagda utbildningen (VFU) och övningsskoleverksamheten som de är huvudman för.

Bedömggruppen menar att detta tillsammans bildar en bra grund för hur vetenskap, teori och praktik kan användas för att problematisera framtida utmaningar för lärarrollen. För hållbarheten för den enskilda verksamma läraren uttrycker bedömggruppen att även dessa perspektiv bör finnas med, tillsammans med det digitala lärandet som också kommer präglade den framtida skolan samt dess elever.

Lärosätet diskuterar i intervjuerna att de borde ta mer intryck av alumners syn på utbildningen, vilket bedömggruppen anser vara ett bra förslag för att stärka utbildningens användbarhet i yrkeslivet.

Samlat omdöme utbildningsvetenskaplig kärna

Bedömning med motivering: Tillfredsställande

Att bedömningsgrunder är tillfredsställande eller inte och att mål uppfylls eller inte inom utbildningsvetenskaplig kärna vägs samman med motsvarande bedömningar inom ämnes- och ämnesdidaktiska studier. Denna sammanvägning framgår i det samlade omdömet för examenstillståndet, det vill säga för utbildningen i sin helhet.

När det gäller personal finns det hög kompetens inom UVK med 4 professorer och 13 lektorer, varav 4 är docenter. Dessutom undervisar 1 doktorand och 6 adjunkter, och merparten av lärarna är tillsvidareanställda, vilket bedömargruppen menar främjar en god kontinuitet. Även planerna för kompetensförsörjning medför stabilitet i utbildningen.

Utbildningsmiljön utgörs av ett sammanhållet campus, vilket underlättar för möten mellan lärargrupper och ledning. Majoriteten av de undervisande lärarna inom UVK ingår i aktiva forskningsmiljöer med relevans för utbildningen genom att utbildningen bedrivs i nära samverkan med forskning.

Målet om vetenskapsteori och forskningsmetoder samt relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet uppfylls. UVK:n är strukturerad på ett sätt så att det är möjligt för studenterna att omsätta kunskap om vetenskapsteori, kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoder samt om relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet med relevans för yrkesutövningen.

Det är en styrka att undervisningen och examinationerna efterliknar en vetenskapligt grundad och forskande praktik. Detta leder till att form och innehåll, förenas på ett fruktbart sätt och förstärker utbildningens yrkesrelevans, genom att vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet behandlas som en integrerad helhet. Däremot framträder det att kvantitativ metod har lägre dignitet än kvalitativ metod inom UVK och i vilken utsträckning fördjupning i metoden sker beror på hur man arbetar i de olika ämnena. Under intervjuerna framgår att olika ämnen har olika syn på metodens betydelse för lärarutbildningen vilken kan påverka om fördjupning i ämnena sker. Här finns ett utvecklingsområde för lärosätet att komma tillrätta med, som bedömargruppen rekommenderar.

Målet att kritiskt och självständigt tillvarata och reflektera över egna och andras erfarenheter samt relevanta forskningsresultat uppfylls enligt bedömargruppen. För UVK finns en relevant vetenskaplig och professionsinriktad miljö, och verksamheten bedrivs enligt bedömargruppen så att det finns ett starkt samband mellan forskning och utbildning, i riktning mot det allmänpedagogiska och de didaktiska frågorna. Det finns en gradvis fördjupning och progression under utbildningens gång. Bedömargruppen rekommenderar samtidigt lärosätet att undersöka de olika ämnenas relation till UVK och tydligare knyta samman delarna.

Målet att tillämpa didaktik och ämnesdidaktik inklusive metodik uppfylls. Bedömargruppen ser det som positivt att begreppet metodik analyseras i relation till didaktik eller ämnesdidaktik. Utbildningen bedöms säkerställa att studenterna efter examination har goda kunskaper om lärandeteorier och elevers kunskapsutveckling tillsammans med didaktisk kompetens, i samklang med vad som krävs i yrkespraktiken.

Målet att utveckla undervisning och pedagogisk verksamhet för att stimulera varje elevs lärande uppfylls. De krav som ställs i utbildningen på att utveckla den pedagogiska förmågan att stimulera

varje elevs lärande och utveckling ökar successivt genom utbildningen och kan beskrivas som en utveckling från att initialt tillsammans med andra (och i viss mån självständigt) ta ansvar för planering, genomförande och utvärdering av undervisning, till att mer självständigt även tillägna sig och uppvisa förmåga att utveckla och kritiskt granska sin egen och andras undervisning och pedagogiska verksamhet. Detta är ett gott exempel på progression och didaktiskt djup som studenten förankrar. Bedömargruppen noterade under intervjuerna en variation i hur väl kopplingen fungerar mellan UVK, VFU och de olika ämnena. Här kan det alltså finnas ett glapp mellan olika utbildningsdelar och bedömargruppen rekommenderar lärosätet att på djupet kvalitetssäkra dessa nämnda delar för att kvalitetssäkra studenternas lärande.

Målet om bedömningar utifrån relevanta aspekter och hållbar utveckling uppfylls inom utbildningen, och de kurs exempel som synliggör målets efterfrågade områden övertygar bedömargruppen. Bedömargruppen anser att variationen i undervisningen och dess tydliga professionsrelevans skapar goda förutsättningar för studenterna att genom utbildningen uppnå examensmålet och utveckla den förmåga att göra de vetenskapliga, samhällsrelaterade och etiska bedömningar som eftersträvas.

Jämställdhetsarbetet beskrivs i självvärderingen, och jämställdhet tas upp i flera kurser på ett sätt som övertygar bedömargruppen om att bedömningsgrunden tillgodoses. Både inom UVK och VFU genomförs en skriftlig uppgift som också examineras.

Det finns ett system på plats med tydlig fördelning av ansvar. Varje år görs programuppföljningar. Den programansvariga ansvarar för att sammankalla till programråd. På intervjuerna framkommer att återkoppling ges till studenterna. Hur detta går till och om det lett till förändringar är fortfarande otydligt i det undersökta materialet och intervjuerna. Kursvärderingarna innehåller standardiserade frågor och en vanlig utmaning är att de automatiskt genererade frågorna i värderingen gäller framförallt hela kurser och inte delkurser, vilket kan leda till lägre svarsfrekvens. Här rekommenderar bedömargruppen att lärosätet ser till att kursvärderingarna blir ett mer användbart verktyg för kvalitetssäkring. VFU samordnas centralt och efter varje avslutad VFU-period sker en uppföljning av överenskommelsen med skolhuvudmännen. Utvärderingen av VFU i sin helhet sker vart tredje år. Återkoppling sker till skolhuvudmän, lärosätet och studentrepresentanterna, vilket bedömargruppen bedömer att det fungerar.

När det gäller studentperspektivet framkommer tydligt för bedömargruppen att lärosätets hållning är det studentcentrerade lärandet som innebär ansvarstagande och förväntningar om att studenterna tar aktiv del i sina studier. Studenter finns representerade i olika beslutande organ och kursvärderingar görs systematiskt. Samtidigt rekommenderar bedömargruppen att lärosätet ser över likvärdigheten i studenternas VFU-placeringar.

Inom ramen för arbetslivsperspektivet lyfter lärosätet på ett övertygande sätt fram exempel som rör praktiska forskning, didaktiska nätverk samt VFU och samverkan inom den övningskoleverksamhet som de är huvudman för. Bedömargruppen menar att detta tillsammans bildar en god grund för hur vetenskap, teori och praktik kan användas för att problematisera framtida utmaningar för lärarrollen.

Ämnes- och ämnesdidaktiska studier

Bedömningsområde: Förutsättningar**Personal**

Bedömning med motivering: *Antalet lärare och deras sammantagna vetenskapliga, professionsrelaterade och pedagogiska kompetens är adekvat och står i proportion till utbildningens volym, innehåll och genomförande på kort och lång sikt.*

Med stöd i det samlade underlaget anser bedömargruppen att antalet lärare och deras sammantagna kompetens är adekvat och tillräcklig när det gäller både den vetenskapliga och den professionsinriktade kompetensen. Cirka 40 studenter antas årligen till ämnet svenska, och bedömargruppen menar att antalet lärare står i proportion till utbildningens volym. Enligt självvärderingen får dock pensionerade lektorer rycka in ibland, och man står inför flera pensionsavgångar. Lärosätet planerar för detta; bland annat har man påbörjat en nyrekrytering av en lektor i litteraturvetenskap, och en biträdande lektor i svenska språket har nyligen tillsatts. Undervisningen genomförs av lektorer, docenter och professorer som alla har forskning i sina tjänster. Enligt bedömargruppen är styrkor i lärosätets personalförsörjning att kompetensen är mycket god både när det gäller litteraturvetenskap och språkvetenskap.

I självvärderingen och enligt lärartabellen är det lite oklart hur stark den teoretiskt vetenskapliga ämnesdidaktiska kompetensen är, men det förtydligades vid intervjuerna. Det finns god försörjning av disputerade lärare i språkdidaktik medan det är något svagare när det gäller litteraturdidaktik. Trots svagheten när det gäller litteraturdidaktiken menar bedömargruppen att den teoretiskt vetenskapliga ämnesdidaktiska kompetensen är god, främst genom att lärarkollegiet har en mycket stark samsyn på det som de kallar skolämnet svenska. Vid intervjuerna framkom också att den ämnesdidaktiska skolningen i framför allt litteraturdidaktik stärks genom kollegial fortbildning av de ämnesteoretiska lärarna.

När det gäller den pedagogiska kompetensen har nästan all undervisande personal genomgått, eller fått tillgodoräknat, högskolepedagogisk utbildning, enligt självvärderingen. Lärosätets interna pedagogiska utvecklingsmedel utlyses regelbundet. Högskolepedagogisk kompetensutveckling erbjuds också inom informations- och kommunikationsteknik (IKT) och lärande. Föreläsningar, workshoppar och seminarier ges för att utveckla undervisningen, och dessutom pågår projekt om kollegial handledning. Allt detta framgår av självvärderingen och intervjuerna.

När det gäller den professionsinriktade kompetensen har fyra av tolv lärare ämneslärarexamen. Därtill har lärosätet gjort en förstärkning genom att anställa två adjungerade adjunkter på vardera 20 procent. Det har redan gett ett positivt resultat, enligt intervjuerna. Både studenter och lärare uppskattar insatserna från de adjungerade adjunkterna som kommer med färskt exempel från skolans verksamhet, och lärargruppen förväntar sig att denna lösning ska bli permanent. När det gäller kompetensen hos VFU-handledare har lärosätet som mål att alla ska genomgå handledarutbildning, och alla har redan sådan utbildning när det gäller de övningsskolor som ingår i VFU:n. Bedömargruppen menar att den professionsrelaterade kompetensen kan stärkas genom att utbilda även de handledare som inte ingår i försöksverksamheten med övningsskolor.

Sammanfattningsvis menar bedömargruppen att lärosätet har en strategisk kompetensförsörjning. Både självvärderingen och intervjuerna visar att man är medvetna om de kommande utmaningarna,

och lärosätet har en plan för att ersätta de lärare som snart går i pension. Samtidigt är tillsättningen av adjungerade adjunkter en styrka.

Utbildningsmiljö

Bedömning med motivering: *Det finns en för utbildningen vetenskaplig och professionsinriktad miljö och verksamheten bedrivs så att det finns ett nära samband mellan forskning och utbildning.*

Det samlade underlaget visar att den vetenskapliga miljön är mycket god. Kopplat till lärarutbildningen finns det två aktiva forskningsmiljöer: en inom litteraturvetenskap, kallad Berättande, liv och mening, och en inom språkvetenskap, Språk och retorik i samhället. Inom ämnesgrupperna i svenska språket och litteraturvetenskap finns en kombination av didaktisk forskning och ren ämnesforskning, vilket sammantaget ger en god vetenskaplig utbildningsmiljö för studenterna. Styrkan i lärosätets utbildningsmiljö är alltså den aktuella och utbildningsnära forskningen som sker inom både litteraturvetenskap och språkvetenskap, och inom litteraturredidaktik och språkdidaktik.

Under intervjuerna framkom det att en av lärargruppens representanter också är lärare i UVK-kurser vilket stärker ämnets koppling till utbildningsvetenskaplig kärna (UVK). Lärargruppen har kunskap om innehållet i dessa kurser, och en av lärarna sitter också i programledningen för ämneslärarprogrammet. Lärosätet avser även att i ännu högre grad utveckla kopplingen mellan UVK och ämnena.

Lärarna som undervisar har också forskning i sin tjänst, och på så sätt får studenterna tillgång till aktuell forskning. Lärarnas böcker och artiklar används i undervisningen, även om det i självvärderingen är lite oklart hur. Lärosätet ger dock flera exempel på hur studenterna genom utbildningen tillägnar sig ett forskande förhållningssätt: Studenterna får möta och delta i pågående forskning, och man ordnar regelbundet högre seminarier inom det som kallas Humanistiska studier. Det finns därmed ett nära samband mellan forskning och utbildning, enligt bedömargruppen.

I självvärderingen framgår den professionsinriktade miljön som svagare eftersom det finns brister i de undervisande lärarnas kontakt med fältet och VFU:n. Under intervjuerna framkom dock att den samlade lärargruppen visar medvetenhet och kunskap om hur VFU:n och den professionsinriktade miljön knyts till utbildningen i övrigt. Det finns adjungerade adjunkter i utbildningen och samarbetet med dem fungerar mycket bra och har gett resultat, enligt bedömargruppen. Styrkan med den professionsinriktade miljön är också att flera lärare har ämneslärarutbildning, även om det inte framgår hur aktuell den utbildningen är. Försöksverksamheten med övningsskolor kommer snart att omfatta alla gymnasieskolor i regionen, och den fungerar mycket bra genom att handledarna har genomgått handledarutbildning. Lärosätet satsar också på att studenter får möta varandra över ämnesgränserna, vilket enligt bedömargruppen stärker ämneslärarutbildningsmiljön för studenterna.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse av examensmål i kunskapsformen kunskap och förståelse

Bedömning med motivering: *Utbildningen möjliggör genom sin utformning och sitt genomförande, samt säkerställer genom examination, att studenten när examen utfärdas visar sådana ämneskunskaper som krävs för yrkesutövningen, inbegripet såväl brett kunnande inom*

ämnesstudiernas huvudområde som väsentligt fördjupade kunskaper inom vissa delar av detta område och fördjupad insikt i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete.

Med stöd i det samlade underlaget anser bedömargruppen att utbildningen överlag ger studenterna förutsättningar för att uppfylla målet. Lärosätet uppvisar en god progression mellan de olika delarna i utbildningen när det gäller ämnesmässig progression. Det finns också goda bevis för länken mellan kursmål och examination. I självvärderingen ger man vidare flera exempel på kursinnehåll och mål, och på hur måluppfyllelse säkerställs genom examination, till exempel hemtentamen, skriftliga inlämningsuppgifter och det självständiga arbetet. Ett exempel från självvärderingen gäller den nionde terminen då lärosätet säkerställer den väsentliga fördjupningen inom fiktionsstudiet i delkursen *Form och funktion: fiktionsstudiets teori och metod*. Delkursen bygger på tidigare kunskaper, särskilt från termin fem, men den ska även förbereda för det självständiga arbetet. Ett ytterligare exempel gäller språkvetenskap som visar hur examensmålet konkretiseras i lärandemål, undervisning och examination i en delkurs i textanalys. Enligt lärandemålen ska studenterna bland annat kunna analysera och jämföra texter språkligt. I undervisningen introduceras analysredskap och analysnivåer genom övningar och genomgångar. Studenterna läser litteratur och analyserar texter med stöd i litteraturen. Under lektioner redovisar studenterna sina analyser, och resonerar om språkliga och textuella drag. Examinationen sker dels genom en muntlig gruppuppgift, dels genom en individuell skriftlig uppgift, där studenterna ska analysera givna texter visuellt respektive verbalspråkligt och textuellt. I kriterierna för G ingår det att studenterna ska tillämpa analysredskap på ett i huvudsak rättvisande sätt, belägga sina påståenden med hjälp av exemplifieringar, samt relatera texten och dess utformning till dess situationskontext.

I självvärderingen beskrivs kurser som enligt bedömargruppen visar att det finns bredd i ämnet, till exempel att erövra en bred språklig bas och grundläggande litteraturvetenskapliga begrepp. Det finns även kurser som visar på djup genom att studenterna till exempel ska tillämpa analysverktyg och göra kritiska analyser. Flera moment återkommer på ett fördjupat sätt i kurserna, och djupet signaleras med hjälp av verb som anger progression, exempelvis att redogöra för, reflektera över, tillämpa, analysera och granska, dra slutsatser och göra kritiska analyser – inom både litteraturvetenskap och svenska språket. Undervisningen är väl förankrad i aktuell forskning, enligt bedömargruppen. Inom området literacy och multiliteracy får studenterna ta del av den senaste forskningen och det utvecklingsarbete som sker i skolorna inom literacyområdet. De flesta självständiga arbeten uppvisar också ämneskunnande och fördjupad insikt i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete. Detta tyder på att ämneskunnande är prioriterat i det självständiga arbetet.

Ett utvecklingsområde som lärosätet tar upp i självvärderingen är att göra kursplanernas målformuleringar mer konkreta, eftersom man sett att kursmålen är allmänt hållna. I lärargrupperna pågår därför ett arbete med att tydliggöra progressionen mellan kurserna. Under intervjuerna gavs exempel på hur detta kan gå till, och bedömargruppen menar att det är ett viktigt fortsatt utvecklingsområde att se över kursplanemålen och göra dem mer konkreta och mer kopplade till aktiva verb som också uttrycker progression.

Utbildningen möjliggör genom sin utformning och sitt genomförande, samt säkerställer genom examination, att studenten när examen utfärdas visar fördjupad kunskap om vetenskapsteori samt kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoder, och visar kunskap om relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen.

Bedömargruppen anser att lärosätet via självvärderingen visar att målet nås. Ämnesdidaktik och ämnesteorier integreras i alla kurser genom utbildningen, vilket ger goda förutsättningar för kopplingen mellan vetenskap och beprövad erfarenhet. Lärosätet har en tydlig progression för metod och teori som börjar i UVK och följs upp i ämnena. Metodanvändning, till exempel brukstextanalys, introduceras tidigt i utbildningen. Grundtanken är att UVK tar de grundläggande och allmänna vetenskapsteorierna och att ämnet sedan tar det vidare, vilket betonades under intervjuerna. En styrka enligt bedömargruppen är att det finns en metodkurs som är specifikt inriktad på svenskämnesdidaktiska och litteraturvetenskapliga metoder med en direkt koppling till det självständiga arbetet i svenska. För kvalitativ metod stärks kunskapen och progressionen i alla kurser. Kunskaper i kvantitativ metod tas framför allt upp i kurser inom UVK men berörs även lite i den språkvetenskapliga metodkursen där lärosätet tar upp forskning om så kallad interbedömarreliabilitet som bygger på kvantitativa mätmetoder. Detta moment kopplas också enligt självvärderingen till det skrivpedagogiska området, då studenterna läser och kritiskt diskuterar kvantitativa studier av interbedömarreliabilitet i nationella prov och elevers responspreferenser. Delkursen examineras genom muntliga uppgifter och en skriftlig uppgift där studenterna ska presentera och diskutera olika språkvetenskapliga synsätt. Ett av betygskriterierna för G är att studenterna i sina texter ska visa "förmåga till kritisk analys av språkvetenskapliga synsätt och förmåga att göra egna synteser". Detta är ett exempel på relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet, och dess betydelse för yrkesutövningen.

Enligt självvärderingen säkerställs måluppfyllelsen framför allt i det självständiga arbetet och i ett så kallat formativt oppositionsseminarium. Utbildningen har olika mål i kurserna som säkerställer progressionen för vetenskapsteori och metod samt säkerställer förhållandet mellan vetenskap och beprövad erfarenhet, men det säkerställs inte i de självständiga arbetena. De flesta arbeten saknar det vetenskapliga och metodiska samt förhållandet mellan forskning och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen. Ändå är ett av kriterierna för ett godkänt arbete, enligt självvärderingen, att "redogöra och argumentera för val av teoriansknytning eller perspektiv och visa medvetenhet om metodfrågor vid såväl materialinsamling som bearbetning och analys av materialet". Det är också tydligt vad som händer om ett arbete blir underkänt: Då måste studenten på nytt registrera sig på kursen och få ny handledartid, för att därefter lägga fram arbetet igen. Denna hantering borde leda till starka självständiga arbeten, tillsammans med en rimlig timresurs för handledning, men när det gäller teori- och metodanvändning är det alltså flera arbeten som inte når målet.

Bedömargruppen anser att lärosätet säkerställer att målet nås, genom det systematiska arbetet om vetenskapsteori och forskningsmetoder under utbildningens gång, och de varierade formerna av lärandeaktiviteter och examinationer. Bedömningen gäller dock med viss reservation för de konstaterade bristerna i de självständiga arbetena. Ett utvecklingsområde är enligt bedömargruppen att lärosätet bör sträva efter gemensamma kursmål och ett gemensamt tänk kring godkänt-nivån för ovanstående mål. Samtidigt behöver man stärka den vetenskapliga fördjupningen i de självständiga arbetena samt kopplingen till beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen. Rekommendationen från bedömargruppen är att se över kvaliteten på ett godkänt arbete, när det gäller teori- och metodanvändningen samt förmågan att visa kunskap om relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen.

Måluppfyllelse av examensmål i kunskapsformen färdighet och förmåga

Bedömning med motivering: *Utbildningen möjliggör genom sin utformning och sitt genomförande, samt säkerställer genom examination, att studenten när examen utfärdas visar fördjupad förmåga att kritiskt och självständigt tillvarata, systematisera och reflektera över egna och andras erfarenheter samt relevanta forskningsresultat för att därigenom bidra till utvecklingen av yrkesverksamheten och kunskapsutvecklingen inom ämnen, ämnesområden och ämnesdidaktik.*

Bedömgargruppen anser utifrån det samlade underlaget att målet, tydligt och genomgående, uppnås och säkerställs i utbildningen och i progression genom alla kurser. Målet uppnås bland annat genom kopplingen mellan VFU och högskoleförlagda kurser. Under VFU:n följer man upp den kunskap som studenterna fått genom att läsa kurslitteratur samt reflektera över och kritiskt granska den. Studenterna får också reflektera över de olika problem som tagits upp. Ett exempel är att studenterna läser om språkutvecklande arbetssätt och väljer ut ett av dessa arbetssätt som de redogör för på den högskoleförlagda kursen. Studenten presenterar även arbetssättet för lärare under VFU:n. Enligt bedömgargruppen är detta ett bra sätt att säkerställa den del av målet som handlar om att reflektera över egna och andras erfarenheter samt relevanta forskningsresultat för att bidra till att utveckla yrkesverksamheten. Det finns även centrala mål i VFU-kurserna som går ut på att kritiskt reflektera över egna och andras erfarenheter.

Ett identifierat problem för lärosätet är att hälften av den totala VFU-tiden är förlagd under det första året. Den första VFU:n i svenska ligger så pass tidigt att studenterna inte hunnit få med sig tillräckliga kunskaper i ämne och ämnesdidaktik, enligt bedömgargruppen. Enligt intervjuerna är lärosätet medvetna om problemet och har försökt utforma uppgifter och följa upp VFU:n för att reflektera över egna och andras erfarenheter samt relevanta forskningsresultat, trots den tidiga VFU:n. Studenterna gör under VFU:n ett undersökande arbete i progression mellan de kurser som hör till svenska, som de tar med sig tillbaka in i seminarier. Enligt självvärderingen är de VFU-kurser som svenskämnet ansvarar för centrala för detta mål. Inom en av dessa kurser ska studenterna undersöka och reflektera kring autentiska bedömningsfall inom svenskan, vilket följs upp på ett seminarium vid lärosätet där aktiva lärares bedömningar diskuteras i relation till studenternas erfarenheter och uppfattningar. Studenterna prövas i att självständigt tillvarata och reflektera över sina erfarenheter, och examineras genom att de beskriver och reflekterar över en egen lektionsserie. Detta anser bedömgargruppen är ett gott exempel på hur målet uppfylls och säkerställs. Under intervjuerna framgår det att lärosätet arbetar med att lösa problemet med den tidiga VFU:n. Man kommer att lägga om VFU-perioderna, alternativt dela upp dem i fler perioder som kommer senare i utbildningen. Bedömgargruppen ser positivt på dessa åtgärder.

I självvärderingen beskrivs även de lärarledda seminarierna där ett genomgående tema är kritisk reflektion över forskning, och ett annat tema är hur forskningen förhåller sig till yrket och yrkesverksamheten. Måluppfyllelse ska även säkerställas i det självständiga arbetet, då med fokus på att kritiskt och självständigt tillvarata och systematisera. Lärosätet betonar också att det självständiga arbetet ska vara utåtriktat och kunna bidra till skolutveckling genom att spridas på skolorna. Av de självständiga arbetena är det knappt två tredjedelar som uppfyller målet. Resten saknar framför allt kritisk reflektion och relevansen för kunskapsutvecklingen inom ämnet och för yrkesverksamheten är oklar. Bedömgargruppen rekommenderar därmed att lärosätet ser över hur kursmålen och betygskriterierna för det självständiga arbetet är utformade för godkänt-nivån.

Utbildningen möjliggör genom sin utformning och sitt genomförande, samt säkerställer genom examination, att studenten när examen utfärdas visar förmåga att tillämpa sådan didaktik och

ämnesdidaktik inklusive metodik som krävs för undervisning och lärande inom det eller de ämnen som utbildningen avser och för den verksamhet i övrigt som utbildningen avser.

Utifrån det samlade underlaget anser bedömargruppen att målet uppfylls. Det sker främst genom VFU-kurserna där studenterna i progression får visa att de kan tillämpa sådan didaktik och ämnesdidaktik inklusive metodik som krävs för att undervisa i ämnet svenska. Detta sker också under utbildningen genom högskoleförlagda övningar. Självvärderingen innehåller många bra exempel, liksom exempel på mål och betygskriterier för kursen samt didaktiska frågor under både högskoleförlagda kurser och VFU:n. Utbildningen är uppbyggd på en stark integration mellan ämne och ämnesdidaktik. Det är främst inom VFU-kurserna som lärosätet prövar och säkerställer studenternas förmåga att verkligen tillämpa de ämnesdidaktiska och metodiska kunskaperna i skarpt läge, men det görs även genom övningar i form av till exempel case-övningar. Övningar och examinationer som rör målet är exempelvis när man i en kurs i språk har ett lärandemål som handlar om studentens förhållningssätt till språk ur ett professionsperspektiv, och studenten får relatera till didaktikens frågor om vad, hur och varför. I examinationen, som är en hemtentamen, redovisas ståndpunkter genom didaktiskt relevanta uppgifter, till exempel hur man som svensklärare kan förhålla sig till normer och variationer i språkriktighet när man undervisar och bedömer elevers texter. Examinationen säkerställer tillämpning i skriftlig form som pekar fram mot VFU-kursens praktiska tillämpning. Även i litteraturkurserna finns liknande övningar och examinationer som kan tillämpas under VFU:n, till exempel olika sätt att arbeta med en roman, vilket också didaktiskt jämförs med forskning och beprövad erfarenhet i kurslitteratur.

En svaghet som både bedömargruppen och lärosätet uppmärksammar är att hälften av studenternas totala VFU ligger under första året. Den första VFU:n tillhör UVK och syftet är att studenterna ska bekanta sig med skolmiljön. Studenterna undervisar då inte utan auskulterar i olika miljöer på skolan, enligt lärargruppen. Därmed examineras inte deras undervisning. Den andra VFU-perioden infaller under första terminens svenskstudier, och då har studenterna relativt lite ämnesstudier och erfarenhet av det vetenskapliga, ämnesmässiga och ämnesmetodiska med sig. Lärarna har påtalat detta för ledningen, och vid intervjuerna bekräftas att man håller på att ändra studenternas studiegång. Bedömargruppen anser att det skulle ge studenterna bättre möjligheter att till fullo utnyttja VFU-perioderna.

De ämnesdidaktiska momenten i VFU:n examineras oftast i lärarledda seminarier där student, handledare och universitetslärare deltar. Det finns utpekade ämnesdidaktiska områden, till exempel bedömning av elevtexter och samtal om litteratur, som handledaren bedömer i ett bedömningsunderlag som delges den examinerade läraren. Allt sker i progression mellan VFU-kurserna, från grundläggande praktisk tillämpning till att självständigt ansvara för ämnesdidaktiska moment.

Ett utvecklingsområde som framhålls i självvärderingen är att stärka ämnesmetodiken och retoriken, alltså studenternas egen förmåga att muntligen och med säkerhet framträda i ett klassrum. Detta framgår också i intervjuerna, fast på ett motsatt sätt. Där anser man att det är mer teoretisk retorik som behövs och att de färdighetsinriktade övningar som finns i dag räcker. Övrig praktisk metodik hanteras framför allt med hjälp av två aktiva gymnasielärare som medverkar i VFU-kurserna för att stärka banden mellan professionen och akademien. Det finns också två adjungerade adjunkter som stärker kontakten mellan skola och akademi. I försöksverksamheten med övningsskolor ordnas ett seminarium på övningsskolan där man tar upp frågor om tillämpning av ämne och ämnesdidaktik,

inklusive metodik. Detta seminarium finns bara för dem som gör sin VFU på en övningssskola, men tanken är att göra alla skolor i regionen till övningssskolor, vilket kommer att öka likvärdigheten. Bedömaregruppen ser positivt på att lärosätet vidtar åtgärder som ökar likvärdigheten mellan VFU på övningssskolor och "vanliga" skolor. Därtill rekommenderar bedömaregruppen att lärosätet förändrar kurserna så att man tillgodoser studenternas egen färdighet när det gäller presentation och retorik samt muntlighet inklusive mer ämne-teori kring retorik.

Utbildningen möjliggör genom sin utformning och sitt genomförande, samt säkerställer genom examination, att studenten när examen utfärdas visar förmåga att självständigt och tillsammans med andra planera, genomföra, utvärdera och utveckla undervisning och den pedagogiska verksamheten i övrigt i syfte att på bästa sätt stimulera varje elevs lärande och utveckling.

Med utgångspunkt i det samlade underlaget anser bedömaregruppen att lärosätet har visat hur målet uppfylls: främst genom VFU-kurserna där studenterna i progression får visa förmåga att självständigt planera, genomföra och utveckla undervisningen. Målet uppfylls också genom övningar, inom flera högskoleförlagda kurser finns det examinerande moment inom området planering, utvärdering och utveckling. Lärosätet ger flera mycket goda exempel från språk, såsom skrivdidaktik, skrivbedömning och språklig variation, men också från litteratur, exempelvis urvalsfrågor, olika sätt att arbeta med en roman och granskning av metoder för litteraturundervisning. I självvärderingen framgår även exempel på mål och betygskriterier för kursen. Bland annat lägger studenterna ganska mycket tid, en vecka, på att analysera och bedöma autentiska elevtexter. I den sista ämnes-VFU:n, termin 5, får studenterna visa förmåga att med relativt hög grad av självständighet planera undervisningsmoment, och i planeringen visa grundläggande ämneskunskaper och grundläggande didaktiska kunskaper. Kursmålen omfattar även didaktiska och sociala mål såsom förmågan att leda undervisning, kommunicera med eleverna och anpassa sig till olika uppkomna pedagogiska situationer.

En svaghet är enligt bedömaregruppen att 15 högskolepoäng av studenternas VFU, inom både UVK och ämne, ligger under studenternas första år och ämnets första termin. Lärosätet nämner det som ett utvecklingsområde, och vill ändra studiegången så att studenterna kan tillgodogöra sig den första ämnes-VFU:n på ett bättre sätt. Vid intervjuerna framkom att ämnes-VFU:n fungerar väl. Examinationen sker genom det bedömningsunderlag som handledaren ger till den examinerande läraren. Vid intervjuerna framgår att examinationen av VFU:n i svenska upplevs som rättssäker och att det inte finns behov av att ha besök av lärare från lärosätet under VFU:n. Kriterierna är tydliga och handledarna på skolan sköter uppdraget bra, och lärosätet framhåller att kontakten med handledarna är god. Bland annat håller lärosätet i ett handledarseminarium för att stödja handledarna i deras bedömning av studenterna. Bedömaregruppen bedömer att det finns en mycket god koppling mellan uppgifterna i kurserna, i både UVK, svenska och VFU, när det gäller planering, genomförande och ledarskap inklusive att på bästa sätt stimulera varje elevs lärande och utveckling.

När det gäller att på bästa sätt stimulera varje elevs lärande och utveckling säkerställs det framför allt i VFU-kurs 4 som är kopplad till UVK. Här läggs särskilt fokus på ett specialpedagogiskt förhållningssätt. Examinationerna sker i huvudsak genom eller i anslutning till VFU:n, kombinerat med seminarier, redovisningsuppgifter, tillämpning av kurslitteratur och individuella skriftliga utvärderingar och reflektioner. Det specialpedagogiska förhållningssättet antyds även i de VFU-mål som är kopplade till svenska, där målet är att kunna anpassa undervisningen efter olika pedagogiska situationer.

Måluppfyllelse av examensmål i kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt

Bedömning med motivering: *Utbildningen möjliggör genom sin utformning och sitt genomförande, samt säkerställer genom examination, att studenten när examen utfärdas visar förmåga att i det pedagogiska arbetet göra bedömningar utifrån relevanta vetenskapliga, samhälleliga och etiska aspekter med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna, i synnerhet barnets rättigheter enligt barnkonventionen, samt en hållbar utveckling.*

Lärosätet redogör framför allt för detta mål inom UVK. Vid intervjuerna beskrivs dock ett genomtänkt arbete med till exempel värdegrundsfrågor i svenska som kopplas till både språk och litteratur. Man nämner exempelvis kursmoment som utgår från Förintelsen, västerländsk kanon i förhållande till utomeuropeisk litteratur, och kulturmöten. Literacy lyfts fram, inklusive frågor om alla barns lika värde. Kurser i språk problematiserar synen på språk och representerar en socialinteraktionistisk syn. Etiska frågor om forskning tas också upp. Detta arbete nämns inte i självvärderingen i svenska utan framkommer i intervjuerna. Bedömaregruppen anser att målet uppfylls även i ämnet.

Jämställdhet

Bedömning med motivering: *Ett jämställdhetsperspektiv beaktas, kommuniceras och förankras i utbildningens innehåll, utformning och genomförande.*

I underlaget framgår en hög medvetenhet om jämställdhetsperspektivets betydelse och att det genomsyrar hela svenskläro-utbildningen. Män och kvinnor behandlas lika i utbildningen och lärosätet verkar för en jämställd studiemiljö i svenska språket och litteraturvetenskap. Kurslitteraturen väljs ut med tanke på att ge författare av båda kön lika utrymme, och frågor om jämställdhet tas upp i flera kurser under utbildningen. I självvärderingen ges flera goda exempel på detta från de båda delämnena. Nyligen har man genomfört workshoppar i läro-utbildningsnämndens regi, med syftet att ge lärare verktyg för att införa jämställdhetsperspektivet i sin undervisning. Självvärderingen uppvisar överhuvudtaget ett mycket genomtänkt sätt att arbeta med dessa frågor, och man beaktar jämställdhetsperspektivet på ett sätt som enligt bedömaregruppen är en styrka hos lärosätet.

Bedömaregruppens uppfattning är att utbildningen möjliggör för studenterna att utveckla förmågan att beakta, kommunicera och förankra ett jämställdhetsperspektiv i den pedagogiska verksamheten. Jämställdhetsperspektivet är med i samtliga kurser och det ventileras återkommande på seminarier. Det påtalades dock i underlagen att jämställdhetsperspektivet borde synas i fler av lärandemålen och examineras på ett tydligare sätt i fler kurser och att lärosätet anser att det är ett utvecklingsområde. Bedömaregruppen ser positivt på att lärosätet ytterligare vill stärka upp jämställdhetsperspektivet men anser att det redan i dag är väl förankrat i utbildningens innehåll, utformning och genomförande.

Uppföljning, åtgärder och återkoppling

Bedömning med motivering: *Utbildningens innehåll, utformning, genomförande och examination följs systematiskt upp. Resultaten av uppföljningen omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.*

Utbildningen följs upp systematiskt på flera olika sätt: genom kursvärderingar, studentdialoger och analyser av tentamensresultat. Eftersom svarsfrekvensen på centrala kursvärderingar oftast är låg har lärosätet ett utvecklingsarbete med fokus på andra typer av utvärderingar. Kvalitetsarbetet är likväl systematiskt och genomtänkt. Studenterna får till exempel återkoppling i form av resultat från bland annat kursvärderingar, och de får också veta hur kurserna utvecklas och förändras efter de

olika utvärderingarna. Vid de centrala kursvärderingarna får den kursansvariga en resultatsammanställning från det lärosätetsgemensamma informationssystemet, och skriver sedan en resulterande kommentar utifrån sammanställningen och lärarnas erfarenheter. Kommentaren återförs till nuvarande och kommande studenter via systemet. Inför varje kursstart reviderar lärosätet kursplaner och uppdaterar litteraturlistorna, vilket bedömagruppen tycker är föredömligt om än en aning tidskrävande. Studenterna har också stor möjlighet till inflytande över utbildningen genom de årsvisa studentdialoger kring kurserna inom svenskämnet som lärosätet anordnar. Detta kontinuerliga kvalitets- och kursutvecklingsarbete ser bedömagruppen som en styrka hos utbildningen.

Vid intervjuerna framkom att studenterna ofta får återkoppling i samband med att en ny kurs presenteras, och då även får en förklaring till revideringen. Det ses som en ständig utmaning att få studenterna engagerade, och därför är det viktigt att lyfta fram revideringar för att därigenom visa att studenternas åsikter tas på allvar. Ibland handlar det dock om längre processer som den aktuella studentgruppen inte direkt ser resultatet av. Bedömagruppens intryck är i vilket fall att lärosätet har en systematisk uppföljning och kvalitetsutveckling av utbildningen.

Lärosätet verkar för att studenten genomför utbildningen inom planerad studietid.

För hela ämneslärarutbildningen är kvarvaron det andra läsåret över riksgenomsnittet. Det finns ett utvecklat studentstöd inom olika områden såsom studenthälsa, individuellt stöd för studenter med funktionsvariationer och framför allt stöd i akademiskt skrivande. Inom svenskämnet har det inte gjorts några särskilda insatser utöver dem som redan erbjuds på mer övergripande nivå, utan en god pedagogik är enligt självvärderingen det bästa stödet, utöver omexaminationer. Detta är bedömagruppen benägen att instämma i, även om det hade varit intressant med något exempel i underlaget på vad detta kan innebära inom just svensklärarutbildningen. Detta förtydligades inte heller vid intervjuerna, men man påtalade att det inte finns något särskilt starkt stöd för det självständiga arbetet inom andraämnet, alltså inte i svenska, och att lärosätet kanske behöver undersöka hur de studerandes egen skrivutveckling skulle kunna främjas på ett mer systematiskt sätt.

Självvärderingen ger en bild av att lärosätet har stor omsorg om sina studenter, exempelvis genom att seminarier, det lärande samtalet och dialogen ses som viktiga delar, inom både ämne och ämnesdidaktik. Lärosätet satsar också mycket på studentaktiva arbetssätt.

Bedömningsområde: Studentperspektiv

Studentperspektiv

Bedömning med motivering: *Studenten ges möjlighet att ta en aktiv roll i arbetet med att utveckla utbildningens innehåll och genomförande*

Lärosätet arbetar kontinuerligt med att göra studenterna mer delaktiga i utformningen av seminarier och vilka frågor som ska diskuteras utifrån given litteratur. Studenterna har också möjlighet att sitta i beredande och beslutande organ, men engagemanget är litet från studenternas sida. Det informella studentinflytandet fungerar bättre, exempelvis genom att lärare i vissa kurser använder så kallade exit-lappar för att successivt utvärdera moment, vilket ger ett mer direkt och nära studentinflytande. Lärosätet ser studentaktivt lärande som centralt i utbildningen och strävar mot det med hjälp av olika

metoder för studentaktivitet och inflytande. Ett viktigt utvecklingsområde enligt bedömaregruppen är att få studenter mer engagerade i de formella sammanhangen, till exempel i det kursnära utvecklingsarbetet som enligt självvärderingen sker inför varje kursstart.

Sammanfattningsvis menar bedömaregruppen att lärosätet ger studenterna möjligheter att delta i utvecklandet av utbildningens innehåll och genomförande. När det gäller svenskämnet arbetar lärarkollegiet aktivt för att öka den formella studentrepresentationen.

Bedömningsområde: Arbetsliv och samverkan

Arbetsliv och samverkan

Bedömning med motivering: *Utbildningen är utformad och genomförs på sådant sätt att den är användbar och utvecklar studentens beredskap att möta förändringar i arbetslivet. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället.*

Studenterna möter ett modernt och integrerat svenskämne med fokus på kritiskt förhållningssätt, vilket ger dem goda möjligheter att möta förändringar i arbetslivet. De uppmanas också under utbildningen att reflektera över sin framtida roll som svensklärare. Ett konkret exempel på detta är att studenterna både får reflektera över och resonera om vad som sägs om skrivutveckling i läroplanen för gymnasieskolan. De får också koppla det till vad som kan vara en relevant skrivförmåga i morgondagens samhälle, utifrån vad vi vet om dagens yrkesliv och den teknologiska utvecklingen.

Lärosätet har relevant samverkan med det omgivande samhället via till exempel regionalt utvecklingscentrum och försöksverksamheten med övningsskolor. Det pågår också ett utvecklingsarbete med att stärka samverkan mellan lärosätet och samhället, till exempel genom forskningsnätverk för praktknära forskning, vilket sker inom ramen för det lärosätetsövergripande projektet Framtidens lärarutbildning. De adjungerade adjunkterna blir för svenskämnet också ett sätt att stärka kopplingen mellan fält och akademi. Lärargruppen framhåller under intervjuerna att en utveckling inom digitala förhållningssätt och arbetsformer kommer att ske. I självvärderingen utpekas även alumnerna som en resurs som skulle kunna utnyttjas bättre. Inga andra samverkansprojekt nämns. Bedömaregruppen anser att målet ändå uppnås, men rekommenderar lärosätet att se över om andra aktörer än skolsamhället kan finnas med i lärarutbildningen i svenska.

Samlat omdöme ämnes- och ämnesdidaktiska studier

Bedömning med motivering: *Tillfredsställande*

Att bedömningsgrunder är tillfredsställande eller inte och att mål uppfylls eller inte inom ämnes- och ämnesdidaktiska studier vägs samman med motsvarande bedömningar inom utbildningsvetenskaplig kärna. Denna sammanvägning framgår i det samlade omdömet för examenstillståndet, det vill säga för utbildningen i sin helhet.

Sammantaget anser bedömaregruppen att lärosätet har en god kompetensförsörjning inom både ämnesteorin och ämnesdidaktik. Kompetensen inom litteraturvetenskap och språkvetenskap är en av lärosätets styrkor. Det finns god försörjning av disputerade lärare i språkdidaktik medan det är något svagare när det gäller litteraturredidaktik. Trots svagheten när det gäller litteraturredidaktiken menar bedömaregruppen att den teoretiskt vetenskapliga ämnesdidaktiska kompetensen är god, främst genom att lärarkollegiet har en mycket stark samsyn på det som de kallar skolämnet svenska. Den

professionsinriktade kompetensen är också god i och med att man rekryterat adjungerade adjunkter och har ett nära samarbete med skolor i regionen, samt genom att flera av lärarna har relativt aktuell ämneslärarutbildning.

Bedömargruppen bedömer den vetenskapliga miljön vid lärosätet som mycket god. Kopplat till svensklärarutbildningen finns det två aktiva forskningsmiljöer, och inom ämnesgrupperna i svenska språket och litteraturvetenskap finns en god kombination av didaktisk forskning och ren ämnesforskning, vilket sammantaget ger en god vetenskaplig utbildningsmiljö för studenterna. Styrkan i lärosätets utbildningsmiljö är alltså den aktuella och utbildningsnära forskningen inom både litteraturvetenskap och språkvetenskap, och inom litteraturredaktik och språkdidaktik. Även den professionsinriktade miljön är utvecklad med en god samverkan mellan lärosätet och skolor i regionen.

Målet om ämneskunskaper för yrkesutövningen, inbegripet aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete, uppfylls. Lärosätet har en genomgående integrering av ämnesdidaktik och ämne, och övningarna går från teoretiska till praktiska och metodiska på ett systematiskt genomarbetat sätt. Lärosätet uppvisar en god progression mellan de olika delarna i utbildningen när det gäller ämnesmässig progression. Både bredd och djup finns i alla relevanta delar av ämnet, och det finns goda bevis för länken mellan kursmål, och examination.

Målet om vetenskapsteori och forskningsmetoder samt relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet uppfylls. Bedömargruppen anser att målet särskilt uppfylls när det gäller att teoretiska aspekter på ämnet integreras med ett vetenskapligt förhållningssätt och beprövad erfarenhet inom ämnesdidaktik. Både kvantitativa och kvalitativa metoder berörs. Uppgifter och examinationer under utbildningens gång säkerställer måluppfyllelse trots att flera självständiga arbeten inte når målet. Bedömningsgruppen rekommenderar lärosätet att se över kriterierna för ett godkänt självständigt arbete för att stärka hur måluppfyllelse säkerställs.

Målet om att kritiskt och självständigt tillvarata och reflektera över egna och andras erfarenheter samt relevanta forskningsresultat uppfylls. Det sker löpande under utbildningen och i progression genom alla kurser, bland annat genom den kontinuerliga kopplingen mellan VFU och högskoleförlagda kurser. Under VFU:n följer man upp den kunskap som studenterna fått genom att läsa kurslitteratur samt reflektera över och kritiskt granska den. Studenterna får också reflektera över de olika problem som tagits upp. Bedömargruppen bedömer dock att det finns en svaghet i de självständiga arbetena, för delar av målet, och rekommenderar att lärosätet ser över betygskriterier för ett godkänt arbete.

Målet om att tillämpa didaktik och ämnesdidaktik inklusive metodik uppfylls, genom examination av VFU och skriftliga examinationer i högskoleförlagda kurser. Studenterna får i progression visa att de kan tillämpa sådan didaktik och ämnesdidaktik, inklusive metodik, som krävs för att undervisa i ämnet svenska. Detta sker också under utbildningen genom högskoleförlagda förlagda övningar. Bedömargruppen anser därmed att det finns en stark koppling mellan teori och praktik i utbildningen samt att studenternas utveckling går från en grundläggande mot en alltmer självständig tillämpning och ett kritiskt förhållningssätt.

Målet om att utveckla undervisning och pedagogisk verksamhet i syfte att stimulera varje elevs lärande uppfylls. Det sker främst genom VFU-kurserna där studenterna i progression får visa

förmåga att självständigt planera, genomföra och utveckla undervisning. Det sker också under utbildningen genom övningar. I flera högskoleförlagda kurser förekommer examinerande moment som innefattar delen av målet om att planera, utvärdera och utveckla. Bedömggruppen bedömer att det finns en mycket god koppling mellan de uppgifter som görs i kurserna, i både UVK, svenska och VFU, när det gäller planering, genomförande och ledarskap inklusive att på bästa sätt stimulera varje elevs lärande och utveckling.

Målet om bedömningar utifrån relevanta aspekter samt hållbar utveckling uppfylls. Bedömggruppen anser att målet uppfylls i UVK samt genom att betona värdegrundsaspekter i samband med kurserna i ämnena språk och litteratur.

Bedömggruppen anser att det finns ett mycket aktivt arbete med jämställdhet som genomsyrar hela utbildningen. Utbildningen gör det möjligt för studenterna att utveckla förmågan att beakta, kommunicera och förankra ett jämställdhetsperspektiv i den pedagogiska verksamheten. Jämställdhetsperspektivet är med i samtliga kurser och det ventileras återkommande på seminarier.

Utbildningen följs systematiskt upp på flera olika sätt genom kursvärderingar, studentdialoger och analyser av tentamensresultat. Lärosätet bedöms arbeta aktivt med kursutvärderingar och återkoppling på olika sätt till studentgrupper. Man erbjuder också många möjligheter till stöd för studenterna och satsar på studentaktiva arbetssätt, dialoger och i övrigt god pedagogik för att öka genomströmningen så att studenterna ska genomföra utbildningen inom planerad tid.

Bedömggruppen bedömer att lärosätet och lärargruppen i svenska arbetar aktivt och systematiskt för att studenterna ska delta aktivt i att planera och förändra utbildningen. Studenterna har också möjlighet medverka på olika sätt i både beredande och beslutande organ samt på formell och informell nivå.

Lärosätet har många olika kontakter och projekt med det omgivande skolsamhället. Samverkan är god, framför allt genom försöksverksamheten med övningsskolor och projektet Framtidens lärarutbildning. Bedömggruppen anser dock att fler aktörer än skolsamhället kan samverka med lärarutbildningen, vilket är en rekommendation.

Universitetskanslersämbetets utbildningsutvärderingar

Delningssvar – synpunkter på preliminärt yttrande

Lärosäte: Örebro universitet

Yrkesexamen: Ämneslärarexamen

Bilaga: 411-00376-18_ORU_GY_UVK

Använd en delningsmall per bilaga som delats.

Lärosätet ges möjlighet att kontrollera innehållet i det preliminära yttrande och påpeka eventuella sak/-faktafel. Synpunkterna på yttrandet bör utgå från de bedömningsområden och bedömningsgrunder som ingått i utvärderingen.

Ange i tabellen vilken sida i yttrandet korrigeringen avser, vid behov kan tabellen byggas ut. Korrigeringarna bör hållas så kortfattade som möjligt. Observera att det inte är möjligt att inkomma med ny fakta som ej fanns tillgänglig i de ursprungliga underlagen.

Lärosätets svar skickas senast den 17 januari 2020 till utvitsy@uka.se med kopia till erik.karlsson@uka.se. Ange **411-00376-18** i ärendemeningen.

Exempel

Sida	Stycke	Rad	Korrigerings

Bedömningsområde: Förutsättningar

Personal			
Sida	Stycke	Rad	Korrigering

Utbildningsmiljö			
Sida	Stycke	Rad	Korrigering

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – kunskap och förståelse			
Sida	Stycke	Rad	Korrigering
3	2	5	<p>I yttrandet står det: ”Studenterna får primärt orientera sig i kvantitativ metod, snarare än tillämpa den praktiskt i skriftliga och praktiska utforskande moment” (s.3).</p> <p>I självvärderingen står det att tillämpningen sker ” i undersökande aktiviteter och studier i vilka kunskapen om kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoder också prövas och tillämpas. I dessa kurser problematiserar och visar studenten relationen mellan vetenskapligt producerad kunskap och kunskap som utvecklats genom beprövad erfarenhet i yrkesutövningen. Det sker bland annat genom att granska vetenskapliga undersökningar och överväga konsekvenser av olika sätt att bedriva utvärdering och utvecklingsarbete i skolverksamheter” (s.9).</p>

Måluppfyllelse – färdighet och förmåga			
Sida	Stycke	Rad	Korrigering
3	5	1	<p>I yttrandet står det: ”I självvärderingen saknas dock fördjupande beskrivningar av hur den verksamhetsförlagda delen av utbildningen (VFU) kopplar till UVK och vikten av studenternas kunskap om relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen i ämnet” (s.3).</p> <p>I självvärderingen står det: ”Studenterna utvecklar sin förmåga att tillvarata och systematisera kunskap och forskning, exempelvis med fokus på lärares didaktiska val av läromedel. I UVK 3 fördjupar studenterna förmågan ytterligare. I VFU genomförs exempelvis explorativa undersökningar som har med utvärdering, kritisk analys och utveckling av ämnesundervisning att göra. I dessa förväntas studenten bidra med ytterligare kunskapsutveckling. Även undersökningar som behandlar pedagogisk verksamhetsutveckling på en skola eller inom ett arbetslag genomförs och som syftar till utveckling av yrkesverksamheten” (s.11).</p>

Måluppfyllelse – värderingsförmåga och förhållningssätt			
Sida	Stycke	Rad	Korrigering

Jämställdhet			
Sida	Stycke	Rad	Korrigering

Uppföljning, åtgärder och återkoppling			
Sida	Stycke	Rad	Korrigerig
6	6	3	<p>I yttrandet står det: ”Vid intervjuerna framkommer att återkoppling ges till studenterna. Hur detta går till och om det lett till förändringar är fortfarande ottydligt i det undersökta materialet och intervjuerna” (s.6).</p> <p>Hur detta går till framkommer i självvärderingen och framfördes även i intervjun. Rutan på sidan 21 är ett exempel på hur. Vidare framgår det i självvärderingen att ”En stor del av arbetet med uppföljning, åtgärder och återkoppling sker som en rutin i det vardagliga arbetet och i mötet med studenterna ... Under kursens gång genomförs möten i vilka studenternas och lärarnas egna åsikter, förslag och reflektioner gemensamt behandlas. Praxis är således ett öppet diskussionsklimat med rättigheter och skyldigheter i vilket egenansvar hos lärare och studenter blir en viktig aspekt för kvalitetssäkring av utbildningen samt att studenterna genomför studierna i tid. Vad som beslutas och kommer ut av kurslagens möten återkopplas till studenterna vilket konkret kan innebära att uppgifter och instruktioner justeras, att varje seminariegrupp ges möjlighet att tillsammans med läraren ta beslut och utforma en aktivitet eller att gemensamma riktlinjer justeras” (s.21).</p>
6-7	8-1	2-1	<p>I yttrandet står det: ”De automatiskt genererade frågorna i kursvärderingen gäller hela kurser och inte delkurser, vilket leder till lägre svarsfrekvens bland studenterna. Här rekommenderar bedömargruppen att åtgärder vidtas så att kursvärderingar blir ett mer användbart verktyg för kvalitetssäkring” (s.6-7).</p> <p>Detta problem hanteras redan och beskrivs på sidan 20 i självvärderingen: ” Detta problem hanteras i vissa fall genom att den automatiserade utvärderingen delas upp delkursmässigt, eller att tillägg av delkurs specifika frågor i helkursvärderingen görs. Men vanligare är att kompletterande delkursvärderingar genomförs genom muntlig dialog och/eller skriftligt på plats under sista undervisningstillfället. Kursansvarig gör sedan en analys av kursen där hänsyn tas till kursvärderings-resultatet, examinationsresultaten, händelser under kursens gång samt undervisande lärares synpunkter, och skriver därefter en utvärderingskommentar som publiceras och görs tillgänglig för studenterna”.</p>

Bedömningsområde: Studentperspektiv

Sida	Stycke	Rad	Korrigerig
7	6	4	<p>I yttrandet står det: "Kursvärderingar följs upp både under den pågående kursen och efteråt, även om svarsfrekvensen är låg. Bedömagruppen rekommenderar lärosätet att aktivt arbeta med hur svarsfrekvensen kan bli högre" (s.7).</p> <p>I självvärderingen framgår det att den låga svarsfrekvensen gäller för utvärdering av hel kurs, inte delkurser där den är hög. Problemet med den låga svarsfrekvensen på hel kurs balanseras genom lösningen på delkursnivå: "Detta problem hanteras i vissa fall genom att den automatiserade utvärderingen delas upp delkursmässigt, eller att tillägg av delkurs specifika frågor i helkursvärderingen görs. Men vanligare är att kompletterande delkursvärderingar genomförs genom muntlig dialog och/eller skriftligt på plats under sista undervisningstillfället. Kursansvarig gör sedan en analys av kursen där hänsyn tas till kursvärderings-resultatet, examinationsresultaten, händelser under kursens gång samt undervisande lärares synpunkter, och skriver därefter en utvärderingskommentar som publiceras och görs tillgänglig för studenterna" (s.20).</p>

Bedömningsområde: Arbetsliv och samverkan

Sida	Stycke	Rad	Korrigerig

Samlat omdöme

Sida	Stycke	Rad	Korrigerig
9-10	2	2	Sammantaget innebär rättelserna ovan att justeringar även behöver göras i den sammanfattande bedömningen i yttrandet. Exempelvis det som står på sidan 10: ”På intervjuerna framkommer att återkoppling ges till studenterna. Hur detta går till och om det lett till förändringar är fortfarande ottydligt i det undersökta materialet och intervjuerna”. Detta framkommer i självvärderingen och förmedlades även under intervjuerna.

Universitetskanslersämbetets utbildningsutvärderingar

Delningsvar – synpunkter på preliminärt yttrande

Lärosäte: Örebro universitet

Yrkesexamen: Ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i gymnasieskolan i undervisningsämnet svenska

Bilaga: 411-00376-18_ORU_GY_Svenska

Använd en delningsmall per bilaga som delats.

Lärosätet ges möjlighet att kontrollera innehållet i det preliminära yttrande och påpeka eventuella sak/-faktafel. Synpunkterna på yttrandet bör utgå från de bedömningsområden och bedömningsgrunder som ingått i utvärderingen.

Ange i tabellen vilken sida i yttrandet korrigeringen avser, vid behov kan tabellen byggas ut. Korrigeringarna bör hållas så kortfattade som möjligt. Observera att det inte är möjligt att inkomma med ny fakta som ej fanns tillgänglig i de ursprungliga underlagen.

Lärosätets svar skickas senast den 17 januari 2020 till utvitsy@uka.se med kopia till erik.karlsson@uka.se. Ange **411-00376-18** i ärendemeningen.

Exempel

Sida	Stycke	Rad	Korrigering
2	3	5	Antal helårsstudenter uppgår till 25, ej 45.

Bedömningsområde: Förutsättningar

Personal			
Sida	Stycke	Rad	Korrigerig

Utbildningsmiljö			
Sida	Stycke	Rad	Korrigerig
2	1	3	Berättande, liv och medier → Berättande, liv, mening

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – kunskap och förståelse			
Sida	Stycke	Rad	Korrigering

Måluppfyllelse – färdighet och förmåga			
Sida	Stycke	Rad	Korrigering
7	5	5	<p>”Examinationen sker genom ett handledningsseminarium och det bedömningsunderlag [...]”</p> <p>KOMMENTAR:</p> <p>Handledarseminarierna är inte en del av examinationen. Syftet med handledarseminariet är att stötta handledarna i deras bedömning av studenterna, genom bland annat principdiskussioner om bedömningsuppdraget och aktuella bedömningskriterier. Men seminariet i sig är alltså inte examinerande.</p> <p>Ur självvärderingen s.17:</p> <p>”I de handledarseminarier som universitetslärare ansvarar för på varje övningsskola, diskuteras bedömningsfrågor och andra relevanta didaktiska frågor som kan ha aktualiserats under kursens gång. Detta seminarium medverkar till att ytterligare stärka handledarna i deras arbete. Redan i ett informationsmöte strax innan VFU-periodens inledning bjuds alla handledare in till universitetet, där ansvarig lärare informerar, bl.a. om bedömning.”</p>

Måluppfyllelse – värderingsförmåga och förhållningssätt			
Sida	Stycke	Rad	Korrigerering

Jämställdhet			
Sida	Stycke	Rad	Korrigerering

Uppföljning, åtgärder och återkoppling			
Sida	Stycke	Rad	Korrigerering

Bedömningsområde: Studentperspektiv

Sida	Stycke	Rad	Korrigerering

Bedömningsområde: Arbetsliv och samverkan

Sida	Stycke	Rad	Korrigerering